

סילבוס ישראל במזרח התיכון: סיפור של מלחמה ושלום

מרצה: ד"ר עידו זלקוביץ'

הקורס יעניק לסטודנט תמונה רחבה של ההתפתחויות ונקודות המפנה במערכות היחסים המורכבות בין התנועה הציונית ולאחר מכן מדינת ישראל למדינות ערב והפלסטינים. לאורך הקורס נעמוד על חשיבותם של אירועים היסטוריים שהובילו התפתחויות פוליטיות משמעותיות. הסטודנט יחשף למערכות הכוח ולעמדות השונות של הגורמים המעורבים בסכסוך הישראלי-ערבי. הקורס יקנה כלים שיאפשרו להעמיק את ההבנה של ההקשרים בין התפתחות הסכסוך והיחסים הישראליים-ערביים לבין התהליכים והתנאים בזירות הפוליטיות הפנימיות הישראליות והפלסטיניות ובזירה הבין ערבית.

תפוקות למידה:

1. הקורס יקנה לסטודנטים ידע היסטורי אודות ההיסטוריה הפוליטית והחברתית של הסכסוך הישראלי-ערבי
2. הסטודנטים יכירו את הזרמים הפוליטיים והאידיאולוגיים השונים בעולם הערבי כפי שהן התעצבו במאה ה-20 וילמדו אודות הדיאלקטיקה שלהם עם הציונות.
3. הסטודנטים ילמדו אודות ההיסטוריה הפוליטית של מדינת ישראל וילמדו על קבלת ההחלטות הפוליטיות והצבאיות בתהליכי מלחמה ושלום.
4. הסטודנטים ירכשו ידע על המערכות הפוליטיות המודרניות ויכירו את המערכות הפוליטיות המרכזיות של המזרח התיכון בן זמננו.
5. הקורס יקנה לסטודנט ידע להמשך לימוד עצמי בתחום.

תוכן הדיון ורשימת קריאה

שיעור מס' 1: יהודים וערבים בארץ ישראל משלהי התקופה העות'מאנית אל תקופת המנדט הבריטי- יחידת לימוד זו תעסוק בהתפתחותה של המחשבה הלאומית הערבית כתגובת נגד לציונות ויצירתה של הזהות הלאומית הפלסטינית- שיעור זה יעסוק בהתפתחותה התפיסית הלאומית הערבית ויצירתה של המחשבה הלאומית הפלסטינית החל מכינונה כתנועה מודרנית בראשית שנות העשרים כהמשך טבעי של תהליך זה.
חומר לקריאה:

Mandel, N (1970) *The Arabs and Zionism before World War I* (pp. 32-57; 223-231)
Berkeley: University of California Press.

נצאר, ע. (2006) "הגיגים על כתיבת ההיסטוריה של הזהות הפלסטינית", בתוך: יוסי דהאן והנרי סרמן, להמציא אומה- אנתולוגיה (עמ' 142-156) רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

יהושע פורת, התנועה הלאומית הערבית הפלסטינית ממהומות למרידה 1929-1939 (ירושלים, 1978) ע"מ 137-212.

שיעור מס' 2: מהמרד הערבי של 1936-1939 אל המלחמה ב-1948.
חומר לקריאה: מצטפא בבהא, הפלסטינים עם בפזורתו (רעננה, האוניברסיטה הפתוחה, 2010), ע"ע 21-40 (פרק 6.2: "מרד 1936-1939 ומורשתו").

Eppel, M (2012) "The Road of the Arab States to the 1948 War in Palestine", *Middle Eastern Studies*, Vol. 48, pp. 1-30.

שיעור מס' 3: מלחמת 1948 והשלכותיה הפוליטיות-תרבותיות.
חומר לקריאה: סלע, א. (1996) "הערבים הפלסטינים במלחמת 1948", משה מעוז וב"ז קדר (עורכים), התנועה הלאומית הפלסטינית מעימות להשלמה" (עמ' 165-173) תל אביב: משרד הבטחון/ההוצאה לאור

שיעור מס' 4: יצירתו של דור פלסטיני חדש
חומר לקריאה:

Ido Zerkovitz, (2015) *Students and Resistance in Palestine: Books, Guns and Politics* (pp.13-29) Routledge: New York and London, 2015

שיעור מס' 5: קווים לדמותו של אש"ף ואסטרטגיית ההתמודדות של מדינת ישראל
חומר לקריאה: משה שמש (2004) *מהנכבה לנכסה: הסכסוך הערבי-ישראלי והבעיה הלאומית הפלסטינית 1957-1967* (עמ' 216-265) מכון בן גוריון לחקר ישראל, הציונות, ומורשת בן גוריון. 265-.

שיעור מס' 6: הזירה האזורית אחרי מלחמת ההתשה
חומר לקריאה:

Avi Shlaim, *The Iron Well: Israel and the Arab World*, pp. 232-285

שיעור מס' 7: מלחמת יום הכיפורים והשלכותיה
חומר לקריאה: Fuad Itayim, (1974) "Arab Oil-The Political Dimension" *Journal of Palestine Studies*, Vol. 3, No. 2, pp. 84-97

Qadari Hanafi, "The legacy of the 1973 October war in Egypt and Israel" at <http://english.alarabiya.net/en/perspective/alarabiya-studies/2013/10/09/The-legacy-of-the-October-war-in-Egypt-and-Israel.html>

שיעור מס' 8 : יסוד החמאס
חומר לקריאה :

Meir Litvak (1998) "The Islamization of The Palestinian-Israeli Conflict: the Case of Hamas", *Middle Eastern Studies*, 34, 1, pp. 148-163.

שיעור מס' 9: ערוצים של הידברות: האינתיפאדה, הסכמי אוסלו ותהליך השלום.

חומר לקריאה: יאיר הירשפלד (2000) *אוסלו נוסחה לשלום* (עמ' 119-147) תל אביב: מרכז יצחק רבין לחקר ישראל.

Avraham Sela, "Politics, Identity and Peacemaking: The Arab Discourse on Peace with Israel in the 1990s," *Israel Studies*, Vol. 10, no. 2 (Summer 2005), pp. 15-71.

מילשטיין, מ. (2004) *פתח והרשות הפלסטינית- בין מהפכה למדינה* (עמ' 49-66) אוניברסיטת ת"א: מרכז משה דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה. מדינה וחברה- תפקידה של החברה האזרחית בתהליך המדיני.

Parsons, N. (2005) *the Politics of Palestinian Authority- from Oslo to Al Aqsa* (pp. 175-186) London: Routledge.

שיעור מס' 10: ההתנתקות, חוסר האמון ופרוץ אינתיפאדת אל-אקצא
חומר לקריאה:

Pressman, J. (2003) "The Second Intifada: An Early Look at the Background and Causes of Israeli-Palestinian Conflict," *Journal of Conflict Studies* 22, no. 2 (Fall, 2003), pp. 114-141.

זלקוביץ, ע. (2102) *תנועת הפתח: אסלאם, לאומיות ופוליטיקה של מאבק מזוין* (עמ' 97-123) תל אביב: רסלינג.